

Список використаних джерел

1. Муратова Н., Тошпклатова Н., Алимова Г. Fake news: дезинформация в медиа. Пособие. Ташкент: Innovatsion rivojlanish nashriyotmatbaa uyi, 2020. 104 с.

2. Hunt E. What is fake news? How to spot it and what you can do to stop it. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/media/2016/dec/18/what-is-fake-news-pizzagate> (Last accessed: 08.12.2021).

3. История «фейковых новостей» – BBC News Україна. *BBC News Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-russian-42794529> (дата звернення: 08.12.2021).

4. Термин «Fake news» стал словом 2017 года – BBC News Україна. *BBC News Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/other-news-russian-41846967> (дата звернення: 08.12.2021).

Присяник Оксана Петрівна,

д-рка філол. наук, професорка кафедри
управління соціальними комунікаціями
Харківський національний економічний університет
ім. Семена Кузнеця

Чмутова Анна Олександрівна,

здобувачка вищої освіти 4-го року навчання
факультету міжнародних відносин та журналістики,
Харківський національний економічний університет
ім. Семена Кузнеця
м. Харків, Україна

МЕДІА В УКРАЇНІ ЯК ЗАСІБ РОЗВ'ЯЗАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

MEDIA IN UKRAINE AS A WAY TO SOLVE SOCIAL PROBLEMS

Анотація: В цій роботі було розглянуто особливості контенту медійних матеріалів у контексті соціальної сфери. Представлено декілька

можливих варіантів, як подавати інформацію щодо інвалідності, бездомності, сирітства. Наведено перелік можливостей медіапрацівників у висвітленні цих питань.

Ключові слова: медіа, інвалідність, бездомність, сирітство, соціальна політика.

Abstract: In this paper the peculiarities of teaching media materials on the social sphere were considered. Several possible options for providing information on disability, homelessness, and orphanhood are considered. The list of opportunities of media workers to cover these issues is given.

Key words: media, disability, homelessness, orphanhood, social policy.

Український соціальний простір сьогодні повністю переймається тенденцією взаємної інтеграції із медіа. Виходячи з дефініції цього поняття, яке надають різні науковці, можна розглядати медіа як велику галузь, що складається із засобів комунікації, методів поширення інформації та створеного ними окремого простору [1].

Через застосування медіа як значного інструменту в організації суспільної діяльності почалося формування нових поглядів на сприйняття інформації. Економічний розвиток, політичний та соціальний стали залежними від наукового знання та інформаційно-комунікативних технологій [1]. Процес медіакомунікацій як частини життя людини розглядали науковці М. Бахтін, Р. Барт, П. Бергер та ін.

Чинне українське законодавство має багато нечітких формулювань. У Конституції та законах України використовують лише поверхневі визначення, але не надається чіткого алгоритму протидії проблемам. Використання медіа для висвітлення соціально вагомих питань суспільства стає важливим та раціональним шляхом. Немає й чітких інструкцій для всіх медіапрацівників щодо обговорення таких соціальних проблем, як сирітство, бездомність та інвалідність. Таким чином, актуальність цієї роботи полягає саме у визначенні ролі медіапрацівників та моделі поведінки, яку вони можуть використовувати у межах власної професійної діяльності.

Відповідно до інформації, яку запропоновано Державною службою статистики України у щорічному статистичному збірнику «Соціальний захист населення України», можна виділити декілька верств населення держави, які потребують підтримки:

- особи з інвалідністю;
- бездомні громадяни;
- діти, позбавлені батьківського піклування [2].

Соціальна політика в Україні останнє десятиріччя намагається розв'язувати проблеми через сприяння створенню спеціальних закладів та організацій для соціальної підтримки населення. Але цього недостатньо, доки не існує глобального усвідомлення проблеми населенням.

У взаємодії між медіа та особами з інвалідністю важливо так висвітлювати події та окремі життєві ситуації, щоб навчити респондентів ввічливо та толерантно ставитися до людей з вадами. На початок 2021 року згідно зі звітом Держстату, який спирається на дані Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України та Пенсійного фонду України, інвалідність визначено у 2 724 082 осіб [2]. Медіапрацівники під час взаємодії з особами з інвалідністю та створення матеріалу про них мають спиратися і на:

- закони та інші нормативно-правові акти, які регулюють життя та надання послуг особам з інвалідністю, журналістські стандарти;
- визначення статусів, які існують у законодавстві щодо прав людей.

Найголовніші повідомлення, які прямо чи приховано можуть транслювати працівники у матеріалах ЗМІ, мають бути пов'язані безпосередньо з уникненням або подоланням тих стереотипів, які вже існують стосовно осіб з інвалідністю.

Відповідно до статистики Держстату в Україні сьогодні також існує проблема обліку громадян, які залишилися без дому. Тому статистику наводять відповідно до кількості обслугованих громадян закладами (відділеннями) соціального захисту для бездомних громадян. У 2020 році їхня кількість становила 9 358 осіб [2].

Частіше у медіа висвітлюється не образ та причини бездомності, а сам результат. Можливі шляхи розвитку медіакомунікацій у цьому напрямку:

- поширення проблеми та заклик до допомоги;
- популяризація медіаактивізму;
- просування головних напрямків соціальної та громадської журналістики.

Також тут медіа мають повністю уникати лінгвістичних одиниць з негативним забарвленням як «сміття», «бруд» тощо.

Що стосується дітей, позбавлених батьківського піклування, на початок 2021 року їх нараховувало 68 533 осіб [2]. Завдяки медіа можна поширювати думку щодо необхідності приділення уваги проблемі сирітства та соціального сирітства.

Тож у матеріалах медіапрацівники мають наголошувати на важливості дитячої думки, створення нормальних умов для комфортного життя, реалізації вимог Конвенції ООН про захист прав дітей. Також мають використовуватися лише чесні та прозорі методи підготовки матеріалів, точні дані без спотворень.

Оскільки медіа завдяки розширеній системі комунікацій може впливати на приватне та суспільне життя, працівники цієї сфери мають поширювати інформацію про проблеми, які існують, мають розвивати дискусійні теми заради створення правильного сприйняття ситуації. Але, до того ж, це поширення даних має відбуватися з чітким дотриманням вимог журналістської етики, без порушень інституцій, що вказані у чинному законодавстві України та Конвенції ООН про захист прав людини й основоположних свобод.

Подальше дослідження у цій сфері має стосуватися конкретних методів пошуку соціальної інформації, визначення лінгвістичних особливостей для передачі інформації про суспільно важливі тематики.

Список використаних джерел

1. Шендерівський К. С. Передумови інституалізації соціально значимих медіа. 2012.

2. Соціальний захист населення України. 2020. – URL: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/07/zb_szn_2020.pdf. (дата звернення: 14.11.21).

3. Шендеровський К. С. та інші. Медіакомунікації та соціальні проблеми: Збірка навчально-методичних матеріалів і наукових статей в трьох частинах. Частина перша. Київ. нац. ун-т; Ін-т журналістики. Київ, 2012. 288 с.

Рущенко Ігор Петрович,

д-р соціол. наук, професор, кафедра соціології і публічного управління,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

Чичикало Валерія Сергіївна, Рудьонюк Єлизавета Андріївна

здобувачки вищої освіти 2-го року навчання,
кафедра соціології і публічного управління,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна

ПАМ'ЯТНИКИ ЯК МЕДІА

MONUMENTS AS MEDIA

Пам'ятники, скульптурні об'єкти мають, безперечно, важливу соціальну функцію. Це стає зрозумілим у перехідні періоди або в ситуації суспільно-політичної кризи, коли громадські рухи починають вимагати знесення монументів, що простояли десятки або навіть сотні років. І ця обставина простежується ще з епохи стародавнього Єгипту, коли нові правителі наказували знищити зображення своїх попередників, збити ієрогліфи або замінити їх новими текстами. Останній яскравий приклад – загострення громадської думки довкола пам'ятників на хвилі руху «Чорні життя мають значення» (Black Lives Matter), яке спричинило політичний